

EDICIÓ: Grup de divulgació de la història de Fals, Associació Cultural i Recreativa de Fals
COL·LABORACIÓ: Ajuntament de Fonollosa, Cooperativa UMAC, Arxiu Comarcal de Manresa

ASSOCIACIÓ CULTURAL I RECREATIVA DE FALS
Carrer de les escoles, s/n
08259 Fals (Fonollosa)
Telèfon: 938368003

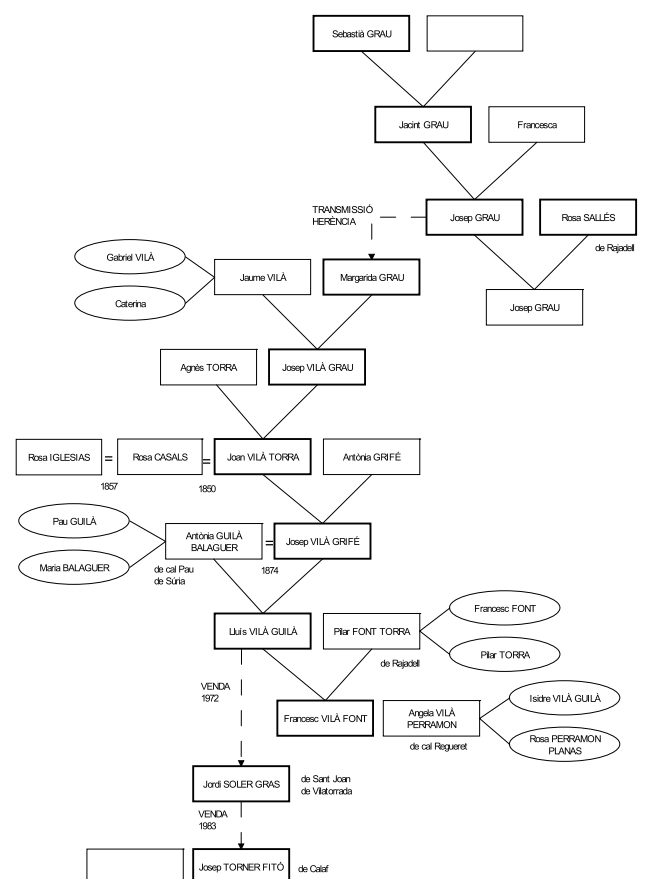
El contingut d'aquesta edició és de divulgació de la història local del poble de Fals. En cap cas es vol ferir la sensibilitat de ningú i, serà d'agrair que qualsevol errada o inexactitud en els escrits, sigui comunicada als redactors de Falchs.

Cal Canonge

Sebastià Grau va comprar a l'amo del Tatger una peça de terra d'una quartera, situada a l'extrem nord de la seva propietat, en un lloc anomenat la Costa de la Vila. Segons el document de venda, protocol·litzat pel notari de Manresa Josep Enrich el 6 de febrer de 1764, el Sebastià va pagar sis lliures per la peça i un tros petit d'hort situat al costat dels que tenia el Tatger a la vora de la torrentera. L'hort no pagava parts, però la terra estava sotmesa a la cinquena part. El dia 22 del mateix mes, el Sebastià va anar a pagar els drets dominicals al procurador del Duc de Cardona, un tràmit imprescindible per tal que la venda fos legal. Els drets van pujar una lliura, és a dir, vint sous. Així mateix va obtenir el permís per poder edificar una casa dins de la peça de terra a canvi d'un cens perpetu de sis diners. Sis diners era una quantitat insignificant, tenint en compte que el sou estava dividit en dotze diners. Una moneda de coure de sis diners tenia una mida aproximada d'una de les monedes actuals de 5 cèntims d'euro.

El successor del Sebastià va ser el Jacint Grau, el qual va morir sense fer testament. La casa va passar aleshores al seu primogènit, el Josep Grau. Aquest es va casar amb una dona de Rajadell, la Rosa Sallés, i va tenir un únic fill, a qui van posar Josep com ell. La família se sustentava amb el producte d'una vinya de quatre quarteres, pertanyent al mas Oliveres. El Josep i la Rosa van passar penúries econòmiques i es van haver d'endeutar per tirar endavant. Així, l'any 1776 van demanar un préstec a tornar en cinc anys a Celdoni Feixas, un capellà de Matamargó. Els interessos anuals del préstec eren una càrrega i sis setzens de vi a raig de tina, de la verema dels Grau. No van poder tornar els diners, i l'any 1781 van renovar el tracte posant la casa com a penyora, la qual cosa significava que si no tornaven les cent lliures, el capellà es quedaria amb la seva

casa. Mentrestant, el Josep major (el pare) va morir sense testament. Llavors, la Rosa i el Josep menor (el fill) van decidir cedir la casa i la terra a Mateu Quer, un pagès natural de Monistrollet que menava vinyes a Fals, amb un contracte de masoveria de setze anys de durada. El masover havia de pagar la tercera part dels fruits a la vídua, però va preferir tancar el tracte pagant una quantitat fixa d'entrada en comptes de donar les parts cada any durant

el temps de duració del contracte de masoveria. Les dues-centes lliures que en Quer va posar sobre la taula van servir a la família Grau per tapar alguns forats. La Rosa segurament se'n va anar a viure a casa dels seus parents de Rajadell, mentre que el Josep va emigrar cap al poble de Sant Just Desvern, al Baix Llobregat, no se sap a fer què. Al cap de poc va emmalaltir i va anar a jaure a la tomba. En el testament que li va prendre el rector el febrer de 1791 fa fer hereva a sa mare.

Uns mesos després dels fets que estem narrant, precisament el novembre de 1791, es va casar la Margarida, una filla del difunt Jacint Grau i per tant, cunyada de la Rosa Sallés, amb un xicot foraster que es deia Jaume Vilà. Immediatament després del casori van anar a viure a Santa Margarida de Montbui, més enllà d'Igualada. L'any sobre van iniciar un plet amb la cunyada, argumentant que com que el Josep Grau no havia deixat descendència, eren ells els veritables hereus de Jacint Grau. Mitjançant un procurador van portar l'assumpte davant del jutge municipal de Rajadell. Aquest va prendre declaració a les parts, i davant de la complexitat de l'afer, va decidir ajornar la decisió. No se sap si mai va arribar a dictar sentència. El cert és que, el 1793, la Margarida Grau i la Rosa Sallés van signar una concòrdia i es van repartir l'heretat; la casa per la Margarida i la vinya per la Rosa.

Al cap dels anys, els Vilà van recuperar la casa dels masovers i s'hi van quedar a viure. Van aconseguir ampliar les terres al voltant de la casa fins a sis quarteres. El fill del Jaume i la Margarida va ser el Josep Vilà Grau, casat amb l'Agnès Torra. Després d'ells va habitar la casa el seu fill Joan Vilà Torra, qui al llarg de la seva vida va tenir tres mullers. Amb l'Antònia Grifé va tenir l'hereu Josep i dues noies, amb la Rosa Casals, un noi, i amb la Rosa Iglesias no va tenir fills. El Joan va aconseguir més terres en qualitat de parcer; una vinya de sis quarteres anomenada l'Obaga, una de vuit anomenada els Abeuradors, i encara una altra

Linda de la finestra

de set quarteres, totes elles del mas Grau. El Joan va traspasar l'agost de 1880.

El 1874, Josep Vilà Grifé va casar-se amb Antònia Guilà Balaguer, de cal Pau de Súria. Ell tenia 37 anys i ella 10 anys menys. Van tenir tres fills i dues filles. Dos dels fills van estar casats amb la mateixa dona, no a la vegada, sinó l'un darrere l'altre. El Ramon va casar-se amb la Pilar Font Torra, de Rajadell, el 1904, i quan aquest es va morir el 1908 deixant tres criatures, el seu germà Lluís es va casar amb la seva cunyada vídua. Hi va haver una mica de disputa hereditària, perquè dret a llei, la propietat era de la Concepció Vilà Font, filla del primer marit de la Pilar Font, però finalment es van avenir i la casa va passar al seu oncle Lluís Vilà Guilà i els seus descendents. El setembre de 1957, el Lluís va pagar 2.000 ptes. en efectiu a Salvador Boladeras de cal Gardela, per redimir el cens original de la cinquena part de les collites. Els darrers habitants de cal Canonge van ser el Francesc Vilà Font i la seva dona Àngela Vilà Perramon, de cal Regueret. A la dècada dels seixanta, aquests van deixar la casa i van anar a viure a Sant Joan de Vilatorrada. El 1972, el vell Lluís va vendre's la casa a Jordi Soler Gras, de Sant Joan de Vilatorrada. El 1983 la casa va tornar a canviar de mans a favor del propietari actual, Josep Torner Fitó, de Calaf.